

Dla producentów wieprzowiny podstawowe znaczenie ma żywienie świń, gdyż ponad 70% kosztów stanowią właśnie pasze. Wykorzystanie pasz gospodarskich z udziałem mieszanek uzupełniających może być tańsze w porównaniu z żywieniem pełnodawkowymi paszami przemysłowymi.

Przyrządzanie pasz a strawność

Hodowcy świń, wytwarzający pasze we własnym gospodarstwie, oprócz podstawowych maszyn i urządzeń rolniczych muszą jednak posiadać odpowiednie maszyny rozdrabniające surowce paszowe, dozowniki oraz mieszalniki pasz. **Właściwe przygotowanie paszy przed jej skarmieniem ma istotny wpływ na stopień jej wykorzystania, co bezpośrednio przekłada się na efektywność żywienia zwierząt.** Zdecydowana większość pasz stosowanych w żywieniu świń wymaga poddania ich przed skarmieniem odpowiednim zabiegom mającym na celu ułatwienie zwierzętom trawienia i lepszego wykorzystania składników pokarmowych zawartych w paszach. Sposób przygotowania paszy (śrutowanie, gniecenie) powoduje, że enzymy trawienne wydzielane w układzie pokarmowym zwierzęcia mają lepszy dostęp do składników pokarmowych zawartych w pokarmie. Trzeba jednocześnie pamiętać, że odpowiednia struktura paszy stanowi ważny czynnik w zapobieganiu chorobom wrzodowym, zarówno u zwierząt młodych (warchlaków), jak i dorosłych osobników (np. loch). Staranne przygotowanie i przyrządzenie pasz ma na celu również poprawienie jej smaku, wzbogacenie w składniki pokarmowe oraz ułatwienie obsłudze zadawania pokarmów, a także ułatwienie ich pobierania przez zwierzęta.

Obłuskaj i rozdrobnij

Ziarna jęczmienia, owsa oraz nasiona bobiku i łubinu mają w swojej okrywie nasiennej dużą zawartość włókna surowego i substancji antyodżywczych, co obniża ich wartość pokarmową. W celu jej polepszenia należy w przypadku tych zbóż i nasion roślin bobowatych dokonać zabiegu zwanego obłuskaniem. Dzięki jego stosowaniu można zmniejszyć zawartość włókna surowego do 1,5%, tym samym zwiększając wartość energetyczną pasz nawet o ok. 20-30%.

Kolejnym krokiem przy sporządzaniu mieszanki paszowej w gospodarstwie jest rozdrabnianie ziarna lub nasion do odpowiedniej wielkości. Skarmiane w całości są źle trawione przez

świnie, dlatego też przed zadaniem paszy należy je dokładnie ześrutować lub zmielić. Trzeba jednak zdawać sobie sprawę, że bardzo drobno zmielone pasze są mniej smaczne, a przy ich podawaniu następuje zapylenie powietrza w chlewni. Z tego względu śruta powinna być drobna, lecz nie pylista. **Przy rozdrabnianiu ziarna na śrutę rozróżnia się trzy frakcje: śruta drobna - 0,2-1,0 mm, średnia - 1,0-1,8 mm i gruba - 1,8-2,6 mm.**

Ziarna zbóż i nasiona roślin bobowatych można rozdrabniać różnego rodzaju rozdrabniaczami. Te, które działają na zasadzie mechanicznego rozbicia cząstek, nazywa się rozdrabniaczami udarowymi. Rozdrabniacze walcowe działają na zasadzie rozgniatacia i częściowego rozrywania cząstek, podczas gdy funkcjonowanie rozdrabniaczy tarczowych polega na rozcieraniu oraz rozgniataciu i rozrywaniu cząstek. W praktyce paszowej najczęściej stosowanymi do przygotowywania mieszanek dla świń, zarówno w wytwórniach pasz treściwych, jak i w paszarniach gospodarskich, są śrutowniki bijakowe.

Dobrze wymieszaj

Bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na jakość mieszanki paszowej jest stopień wymieszania składników paszy. Pasza dla świń musi być dokładnie wymieszana, aby pobrana do analizy próba paszy zawierała wszystkie jej elementy składowe. **Nierównomierne wymieszanie komponentów paszowych może być przyczyną problemów zdrowotnych świń.** Przy wadliwym wymieszaniu surowców efektem są najczęściej biegunki. Przygotowując we własnym zakresie paszę, należy precyzyjnie zestawić i zmieszać wszystkie - wybrane dla określonej grupy technologicznej - składniki pokarmowe. Składniki te wymagają dokładnego odmierzenia i podania ich w odpowiedniej kolejności. Do tego celu służą dozowniki. Są to urządzenia zapewniające bardzo równomierne doprowadzenie materiału w ściśle określonej ilości. Do precyzyjnego dozowania np. premiksów służą tzw. mikrodozowniki.

Staranne przygotowanie i przyrządzenie pasz ma na celu również poprawienie jej smaku, wzbogacenie w składniki pokarmowe oraz ułatwienie obsłudze

zadawania pokarmów, a także ułatwienie ich pobierania przez zwierzęta.

Liczy się kolejność

Przy mieszaniu pasz należy pamiętać o prawidłowej kolejności dodawania komponentów paszowych. Ich mieszanie rozpoczyna się od załadunku do mieszalnika surowców złożonych z największych cząsteczek. Następnie dodaje się komponenty o mniejszych cząsteczkach i różne dodatki paszowe w formie silnie rozdrobnionej, a na końcu pozostałą część śruty o największych cząsteczkach. Dopiero wówczas mieszamy całą partię paszy.

Czynnikiem istotnie wpływającym na uzyskanie partii paszy o wyrównanym składzie jest optymalny czas mieszania, który zależy m.in. od konstrukcji mieszalnika.

Popularnym mieszalnikiem wykorzystywanym przez hodowców do produkcji własnych pasz jest mieszalnik typu pionowego. Bardziej dokładne są jednak mieszalniki poziome. Są to niestety urządzenia drogie, których stosowanie jest uzasadnione, jeśli potrzebujemy osiągnąć bardzo duże wydajności godzinowe przy produkcji pasz. Mieszalnik stanowi jedno z ostatnich urządzeń w linii technologicznej przygotowania pasz. Za nim mogą znajdować się jeszcze dozowniki gotowej mieszanki i ewentualnie transportery.

Dobrze przygotowana pasza powoduje zwiększenie dostępu enzymom trawiennym do składników pokarmowych zawartych w pokarmie. Fot. Josera

Rozmocz albo upraż

Popularnym zabiegiem w przygotowywaniu pasz dla trzody chlewnej jest zwilżanie paszy. Ma ono na celu przeciwdziałanie pyleniu się pasz sypkich, co niekorzystnie wpływa na zdrowie obsługi i zwierząt. Ponadto świnie chętniej wyjadają pasze wilgotne niż suche. W praktyce hodowlanej często stosuje się prażenie ziarna. Jest to zabieg, który skutecznie

niszczy szkodliwe drobnoustroje oraz usuwa nieprzyjemny smak i zapach paszy stęchłej. Prażone ziarno jęczmienia ma przyjemny aromat, dzięki czemu wabi prosięta i zachęca je do pobierania go. To jednocześnie doskonały sposób na przyuczanie prosiąt ssących do pobierania pasz stałych. Dodatkowo **prażony jęczmień ma właściwości odkażające, a także jest skuteczny w zapobieganiu i leczeniu biegunek u prosiąt.**

Wymienione i opisane zabiegi przyrządzania pasz przed skarmianiem są łatwe i mogą być stosowane w każdym gospodarstwie o mniejszej skali produkcji zwierzęcej. Szczególnie tam, gdzie istnieje możliwość wykorzystania pasz własnych. Omówione zabiegi mają znaczący wpływ na podniesienie jakości produkowanych pasz, chociaż nie wyczerpują tego wciąż aktualnego problemu.

Zadbaj o odpowiednie magazynowanie

Innym niezwykle ważnym zagadnieniem jest magazynowanie i przechowywanie pasz.

Zgromadzone pasze i dodatki paszowe najlepiej składować w bliskim sąsiedztwie paszarni. Im większą obsadę świń ma gospodarstwo, im bardziej złożone są dawki pokarmowe, tym większa konieczność posiadania wyposażonej w różne urządzenia paszarni. Należy jednak brać pod uwagę, aby dobór parametrów technicznych urządzeń był właściwy, urządzenia były racjonalnie rozmieszczone, a przenoszenie pasz z miejsca składowania do paszarni odbywało się po jak najkrótszej drodze. Ma to decydujący wpływ na obniżenie kosztów produkcji. Błędy popełniane w zakresie przygotowania paszy mogą bowiem istotnie pogorszyć wyniki tuczu.

Na koniec dodajmy, że na rynku są dostępne różnego rodzaju zestawy urządzeń służące do produkowania mieszanek we własnym zakresie.

Staranne przygotowanie i przyrządzenie pasz ma na celu również poprawienie jej smaku.

Fot. Josera

Od prostych zestawów (śrutownik, mieszalnik) po zestawy złożone z profesjonalnych linii technologicznych. W ich skład wchodzi wiele urządzeń, w tym śrutowniki, mieszalniki, dozowniki, urządzenia służące do natłuszczenia paszy oraz separatory frakcji pylistych o różnych pojemnościach i mocach przerobowych. Przemyślany wybór takich urządzeń może znacznie ułatwić pracę i ograniczyć koszty produkcji mieszanek w gospodarstwie.

Czytaj więcej:

- [Rola i znaczenie włókna pokarmowego](#)
- [Witaminy w żywieniu trzody chlewnej](#)
- [Jak uniknąć biegunek u prosiąt?](#)